

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бюджетний Кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50–51. – Ст. 572.
2. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон від 23.02.2006 р. № 3480-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 31. – Ст. 268.
3. Про випуск облігацій внутрішніх державних позик : Постанова Кабінету Міністрів України від 31 січня 2001 р. № 80 // Офіційний вісник України. – 2001.
4. Лісовенко В. Державний борг: концептуальні засади та макроекономічні аспекти / В. Лісовенко, Л. Бенч, О. Бец // Фінанси України. – 2014. – С. 7–31.
5. Алексеенко М. Государственный кредит / М. Алексеенко. – М., 1872. – 457 с.
6. Твердохлебов В. Государственный кредит / В. Твердохлебов // Финансовая энциклопедия / под. ред. И. Блинова, А. Буковецкого. – М. : Гостздат, 1924. – 265 с.
7. Тарасов И. Очерк науки финансового права / И. Тарасов // Финансы и налоги: очерки теории и политики. – М. : Статут, 2004. – 482 с.
8. Лелич М. Шоковый тератевт / М. Лелич // Фокус. – 2016. – № 24 (484). – С. 17.
9. В. Федоров. Державний борг як ознака сучасної держави / В. Федоров // Актуальні проблеми правознавства держави та права : зб. наукових праць. – Одеса «Юридична література», 2009. – Вип. 50. – С. 444–445.

УДК 342.9

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ПІДРОЗДІЛІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ
В ОПЕРАЦІЯХ З ПІДТРИМАННЯ МИРУ ТА БЕЗПЕКИ**

**LEGAL PRINCIPLES OF APPLICATION OF SUBSECTIONS
OF MILITARY POWERS OF UKRAINE ARE IN OPERATIONS
FROM MAINTENANCE OF THE WORLD AND SAFETY**

Віснич Г.І.,

*слухач кафедри фінансів та права
Військового інституту*

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

У статті розглянуто актуальні питання щодо удосконалення нормативно-правової бази участі України у міжнародній миротворчій діяльності, аналізу міжнародних документів ООН, НАТО останніх років з підтримання міжнародного миру та безпеки. Проаналізовано правові засади застосування Збройних Сил України під час проведення операцій з підтримання миру та безпеки. Викладено відповідні висновки та пропозиції.

Ключові слова: миротворча операція, ООН, миротворча діяльність, миротворчий контингент, Збройні Сили України, операція з підтримання миру та безпеки.

В статье рассмотрены актуальные вопросы по совершенствованию нормативно-правовой базы участия Украины в международной миротворческой деятельности, анализа международных документов ООН, НАТО последних лет по поддержанию международного мира и безопасности. Проанализированы правовые основы применения Вооруженных Сил Украины во время проведения операций по поддержанию мира и безопасности. Изложены соответствующие выводы и предложения.

Ключевые слова: миротворческая операция, ООН, миротворческая деятельность, миротворческий контингент, Вооруженные Силы Украины, операция по поддержанию мира и безопасности.

The article discusses current issues on improvement of the legal framework of Ukraine's participation in international peacekeeping activities, analysis of international documents of the UN, NATO recent years to maintain international peace and security. Analyzed the legal principles of the Armed Forces of Ukraine during peacekeeping operations and security. The proper conclusions and suggestions are expounded.

Key words: peacekeeping operations, UN peacekeeping, peacemaking contingent of the Armed Forces of Ukraine, peacekeeping and security.

Постановка проблеми. Участь України в миротворчих операціях розпочалась із затвердження Верховною Радою України Постанови «Про участь батальйонів Збройних Сил України в Миротворчих Силах Організації Об'єднаних Націй у зонах конфліктів на території колишньої Югославії» від 3 липня 1992 року № 2538–XII [8].

З 1992 року в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки взяло участь більше 42 000

українських військовослужбовців, з яких 53 загинуло. Також слід відзначити, що до набуття незалежності українці брали участь у миротворчих операціях ООН від СРСР. Однак, на відміну від інших країн СНД, цих громадян України не зараховують до офіційної статистики.

Нині Збройні Сили України беруть участь в 10 міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки у 8 країнах світу та районі Аб'ей [10].

Врегулювання воєнних конфліктів, які в сучасних умовах набули багатопланового, комплексного характеру, обумовлюється не тільки міркуваннями гуманності. Надзвичайні конфліктні ситуації антропогенного походження становлять особливу загрозу миру й діють дестабілізуюче на соціально-економічній та політичній стан сусідніх країн і цілих регіонів. Воєнним конфліктам сучасної доби притаманна динамічність, яка супроводжується масовою загибеллю та стражданнями цивільних осіб. Швидка ескалація гуманітарних проблем вимагає мобілізації значних фінансових ресурсів. Через це науковий аналіз правових основ миротворчої діяльності Збройних Сил України у складі міжнародних структур і вироблення пропозицій щодо її вдосконалення набувають особливого значення.

Питання належного правового регулювання участі України у міжнародній миротворчій діяльності та залучення підрозділів Збройних Сил України в операціях з підтримання миру та безпеки має важливе значення як для укріплення авторитету України на міжнародній політичній арені, так і для ефективної діяльності підрозділів Збройних Сил України під час участі в миротворчих операціях.

Метою статті є аналіз правових основ застосування підрозділів Збройних Сил України за кордоном під час проведення операцій з підтримання миру та безпеки. Виходячи з поставленої мети, визначено такі завдання: дати нормативно-правовий аналіз основ застосування підрозділів Збройних Сил України за кордоном під час проведення операцій з підтримання миру та безпеки; висвітлити наявні в науковій літературі погляди на тенденції в сучасній міжнародній практиці миротворчої діяльності.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі безпека будь-якої європейської держави не лише формується на її кордонах, але й значною мірою залежить від загального військово-політичного клімату в окремому регіоні, керівництво України та керівництво її Збройних Сил спрямовують свою зовнішню діяльність на забезпечення національних інтересів і безпеки держави шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва на основі загально визнаних принципів і норм міжнародного права, як це зазначено у статті 18 Конституції України [1].

Вплив міжнародних організацій на забезпечення світової та регіональної стабільності постійно зростає. Міжнародна миротворча діяльність, у якій безпосередню й активну участь бере Україна, стає однією з найважливіших сфер міжнародного співробітництва.

Загальні принципи та порядок здійснення миротворчих операцій за участю України відображені в таких нормативно-правових актах, як Постанови Верховної Ради України, Укази Президента України, рішення Кабінету Міністрів України, Закони України, та в інших документах міжнародних та регіональних організацій, що забезпечують міжнародну безпеку, членом яких є Україна.

Згідно зі статтею 1 Закону України «Про Збройні Сили України» з'єднання, військові частини і підроз-

діли Збройних Сил України можуть, зокрема, залучатися до здійснення заходів правового режиму воєнного і надзвичайного стану, боротьби з тероризмом і піратством, посилення охорони державного кордону, суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні і континентального шельфу України та їх правового оформлення, надання військової допомоги іншим державам, а також брати участь у міжнародному військовому співробітництві, міжнародних антитерористичних, антипіратських та інших міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки на підставі міжнародних договорів України та в порядку і на умовах, визначених законодавством України [3].

Відповідно до статі 2 Закону України «Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки» Україна виключно на умовах, зазначених у рішенні Президента України, що схвалюється Верховною Радою України, у випадках, передбачених Конституцією та законами України, та у порядку, встановленому цим Законом, бере участь у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки:

- Організації Об'єднаних Націй, рішення на проведення яких прийнято Радою Безпеки ООН;
- Організації з безпеки і співробітництва в Європі чи інших міжнародних організацій, які несуть відповідальність у сфері підтримання міжнародного миру і безпеки згідно з положеннями глави VIII Статуту ООН;
- багатонаціональних сил, що створюються за згодою Ради Безпеки ООН, дії та заходи яких здійснюються під загальним контролем Ради Безпеки ООН;
- багатонаціональних військових формувань високої готовності.

Участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки здійснюється шляхом надання національного контингенту, національного персоналу, а також матеріально-технічних ресурсів та послуг у розпорядження відповідних органів, які визначаються рішенням про проведення такої операції.

Україна бере участь у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки у складі багатонаціональних військових формувань високої готовності шляхом здійснення оперативного чергування, направлення національного контингенту і національного персоналу у розпорядження органів, які визначаються рішеннями про проведення таких операцій, а також надання матеріально-технічних ресурсів та послуг [3].

Крім цього, відповідно до положень Стратегії міжнародної миротворчої діяльності України, затвердженої Указом Президента України від 15 червня 2009 року № 435/2009, Міжнародна миротворча діяльність України здійснюється на основі Конституції та законів України, а також міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та інших нормативно-правових актів України.

Зміни міжнародного безпекового середовища, характеру і завдань миротворчих операцій та реалізація положень цієї Стратегії обумовлюють необхідність

удосконалення законодавства з питань міжнародної миротворчої діяльності України, зокрема, з метою:

– гармонізації національного законодавства з відповідними рішеннями міжнародних організацій з питань безпеки в частині, що стосується визначення правового статусу миротворчого контингенту та миротворчого персоналу, їх прав, обов'язків та відповідальності;

– удосконалення системи керівництва процесом підготовки та участі України у міжнародних миротворчих операціях;

– створення умов для широкого залучення до участі у міжнародних миротворчих операціях цивільного персоналу, державних та недержавних організацій для надання миротворчих послуг;

– поліпшення соціального та правового захисту учасників міжнародних миротворчих операцій та членів їх сімей.

Необхідно також чітко розмежувати повноваження органів державної влади у сфері міжнародної миротворчої діяльності України, уточнити порядок взаємодії між ними. Слід визначити перелік органів державної влади, працівники яких можуть залучатися до участі у міжнародних миротворчих операціях [9].

Нині процес удосконалення нормативно-правової бази триває, що, зокрема, засвідчується тим фактом, що з метою забезпечення виконання завдань національними контингентами, національним персоналом Збройних Сил України під час їх участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки Наказом Міністерства оборони України від 18 січня 2016 року № 23 було затверджено Інструкцію з підготовки та застосування національних контингентів, національного персоналу в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки (далі – Інструкція).

В Інструкції, зокрема, визначені:

– фази, за якими здійснюється підготовка та застосування національних контингентів, національного персоналу в міжнародних операціях;

– завдання органів військового управління з організації підготовки та застосування національних контингентів, національного персоналу;

– основні функції органів військового управління з підготовки та застосування національних контингентів, національного персоналу до участі в міжнародних операціях.

Також Інструкція містить такі розділи:

– планування участі національних контингентів, національного персоналу в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки;

– підготовка національних контингентів, національного персоналу;

– направлення (повернення), проведення ротаций національних контингентів, національного персоналу;

– застосування національних контингентів, національного персоналу.

В зазначених розділах досить ретельно і деталізовано прописані фази, за якими здійснюється підготовка, завдання та функції органів військового управління, які залучаються до підготовки, формування національних контингентів Збройних Сил України а також визначено порядок кадрового, фінансового, медичного, тилового, інших видів забезпечення під час їх участі в міжнародних операціях.

Висновки. В роботі була зроблена спроба аналізу правових основ застосування підрозділів Збройних Сил України під час проведення операцій з підтримання миру та безпеки. В результаті проведеного аналізу ми можемо зробити такі висновки.

1) Україна у своїй миротворчій діяльності орієнтується перш за все на рішення ООН і розглядає свою участь у миротворчих операціях як певний внесок у діяльність цієї організації в галузі зміцнення миру і безпеки в усьому світі.

2) Нормативно-правове забезпечення участі Збройних Сил України у міжнародній миротворчій діяльності на території інших держав здійснюється на підставі міжнародних договорів та на умовах, визначених чинним законодавством України.

3) Напрямом вдосконалення організації, підготовки та застосування контингентів Збройних Сил України у міжнародній миротворчій діяльності є удосконалення нормативно-правового забезпечення підготовки й проведення миротворчих операцій і місій. В нормативно-правових документах, які регламентують таку діяльність, необхідно чітко визначити їх цілі і мандат, які б не припускали неоднозначного тлумачення заходів, що впроваджуються. Операції мають проводитись під єдиним командуванням, яке діє на підставі універсальних документів, на основі тісної координації дій з політичним керівництвом, де проходить миротворча місія.

4) Миротворчі операції за своєю сутністю відрізняються від бойових. Принципи застосування підрозділів в таких операціях неоднакові. Окрім того, при взаємодії різних національних миротворчих контингентів існують розбіжності в класифікації та підходах щодо засобів виконання завдань. Відсутність у статутних документах Збройних Сил України відображення частин проведення миротворчих операцій ускладнює розуміння для військовослужбовців суті завдань та принципів і способів їх виконання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Закону України «Про Збройні Сили України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1934-12>.
3. Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки : Закон України від 23 квітня 1999 року № 613-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/613-14>.
4. Про направлення миротворчого контингенту і миротворчого персоналу для участі України в Місії Організації Об'єднаних Націй в Демократичній Республіці Конго та миротворчого контингенту для участі України в Тимчасових си-

лах Організації Об'єднаних Націй у Лівані : Указ Президента України від 20 червня 2000 року № 806/2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/806/2000>.

5. Інструкція з підготовки та застосування національних контингентів, національного персоналу в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки : затверджена Наказом Міністерства оборони України 18 січня 2016 року № 23 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0206-16/paran7#n7>.

6. Національна академія внутрішніх справ України // Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.naiu.kiev.ua>.

7. Бруз В.С. ООН і врегулювання міжнародних конфліктів / В.С. Бруз. – К. : Либідь, 1995. – 111 с.

8. Про участь батальйону Збройних Сил України в Миротворчих Силах Організації Об'єднаних Націй у зонах конфліктів на території колишньої Югославії : Постанова ВР України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

9. Стратегія міжнародної миротворчої діяльності України : затверджена Указом Президента України від 15 червня 2009 року № 435/2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435/2009>.

10. Міністерство оборони України // Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mil.gov.ua>.

11. Феденко О.В. Миротворча діяльність України як критерій готовності її збройних сил / О.В. Феденко / Військово-науковий вісник Академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. – 2012. – Вип. 12. – С. 97–107.

УДК 35.077.2

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

CONCEPTUAL BASES OF DEVELOPMENT E-GOVERNANCE IN UKRAINE

Волох О.К.,

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ*

У статті розглядаються концептуальні засади запровадження в Україні технологій електронного урядування. Досліджуються питання електронної ідентифікації фізичних осіб. Аналізуються проблеми, пов'язані з існуванням надмірних баз персональних даних.

Ключові слова: електронне урядування, інформаційне суспільство, права людини, реєстрація, свобода пересування, персональні дані.

В статье рассматриваются концептуальные основы внедрения в Украине технологий электронного управления. Исследуются вопросы электронной идентификации физических лиц. Проводится анализ проблем, связанных с существованием чрезмерных баз персональных данных.

Ключевые слова: электронное управление, информационное общество, права человека, регистрация, свобода передвижения, персональные данные.

In the article viewed conceptual bases of introduction in Ukraine of e-governance. Investigated the questions of e-identification. Analyzed the problems associated with excessive existence of personal data.

Key words: e-governance, information society, human rights, registration, freedom of movement, personal data.

Постановка проблеми. Актуальними на сьогодні залишаються такі міжнародні зобов'язання України, як розбудова інформаційного суспільства і розвиток електронного урядування. Важливим питанням в таких умовах є забезпечення прав і свобод людини і громадянина.

Про наявність системних проблем у цій сфері свідчить факт затвердження влітку 2015 року Національної стратегії у сфері прав людини (далі – Стратегія), що було зумовлено, окрім іншого, необхідністю вдосконалення діяльності держави стосовно забезпечення прав і свобод людини, а також створення в Україні дієвого механізму їх захисту [1].

Так, як зазначається у Стратегії, у сфері забезпечення права на приватність залишається низка проблем. Зокрема, не створено ефективні засоби захисту права на приватність; не вирішено питання щодо

існування надмірних баз персональних даних, володільцями або розпорядниками яких є органи державної влади.

Метою статті є юридичний аналіз окремих напрямів діяльності публічної адміністрації України щодо запровадження технологій електронного урядування за період від початку 1990-х до середини 2010-х років.

Виклад основного матеріалу. Електронне урядування визначається як форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян [2].